Испитни каталог за државну матуру
у школској години 2011/2012.

ВЕРОНАУКА

VJERONAUK 2012 srp.indd 1 15.3.2012 13:43:43

Стручна радна група за израду испитних материјала из Веронауке:

doc. dr. sc. Ana Thea Filipović, voditeljica, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Dejan Čaplar, prof., Prva srednja škola Beli Manastir, Beli Manastir
mr. sc. Petar Smontara, prof., Gimnazija A. G. Matoša, Samobor
Ivica Živković, prof., Gimnazija Županja, Županja.

VJERONAUK 2012 srp.indd 2 15.3.2012 13:43:43

Садржај

Увод 5
1. Подручја испитивања 5
2. Образовни исходи 5
2.1. Темељи хришћанске вере 6
2.2. Живот и историја Цркве 8
2.3. Хришћанска вера и живот у савременом свету 9
3. Структура испита 11
4. Технички опис испита 12
4.1. Трајање испита 12
4.2. Изглед испита и начин решавања 12
4.3. Прибор 12
5. Опис бодовања 12
6. Примери задатака с детаљним објашњењем 13
6.1. Пример задатка вишеструког избора 13
6.2. Пример задатка вишеструких комбинација 13
6.3. Пример задатка повезивања 13
6.4. Пример задатка допуњавања 14
6.5. Пример задатка кратког одговора 14
6.6. Пример задатка продуженог одговора 15
7. Припрема за испит 15
7.1. Објашњење избора образовних исхода 16

Увод

Веронаука је на државној матури изборни предмет.

Испитни каталог за државну матуру из Веронауке темељни је документ испита којим се јасно описује шта ће се и како испитивати на државној матури из овог предмета у школској години 2011/2012.

Испитни каталог садржи све потребне информације и детаљна објашњења о облику и садржају испита.

Њим се јасно одређује шта се од приступника очекује на испиту.

Испитни каталог усклађен је са одобреним четворогодишњим Наставним планом и програмом[1] за Веронауку у гимназијама.

Испитни каталог садржи ова поглавља:

1. Подручја испитивања
2. Образовни исходи
3. Структура испита
4. Технички опис испита
5. Опис бодовања
6. Примери задатака с детаљним објашњењем
7. Припрема за испит.

У првом и другом поглављу читаталац може наћи одговор на питање шта се испитује.

У првом су поглављу наведена подручја испитивања, односно кључна знања и вештине из овог предмета које се испитују овим испитом.

У другом је поглављу, кроз конкретне описе онога шта приступник треба да зна, разуме и може да учини, објашњен начин на који ће се наведена знања и вештине проверавати.

Треће, четврто и пето поглавље одговарају на питање како се испитује, а у њима је објашњена структура и облик испита, врсте задатака, начин провођења и вредновања појединих задатака и испитних целина.

У шестом су поглављу примери задатака с детаљним објашњењем.

Седмо поглавље одговара на питање како се припремити за испит.

1. Подручја испитивања

Испитом из Веронауке проверава се приступниково:

- познавање и разумевање темеља хришћанске вере
- познавање и разумевање живота и историје Цркве
- познавање и разумевање подручја живљења хришћанске вере у савременом свету.

2. Образовни исходи

У овом су поглављу за свако подручје испитивања одређени образовни исходи, односно конкретни описи онога што приступник мора да зна, разуме и може да учини како би постигао успех на испиту[2].

Образовни исходи приказани су, ради боље прегледности, у таблицама.

У таблицама су детаљно разрађени садржаји који ће се испитивати те образовни исходи везани уз поједине садржаје.

[1] Република Хрватска – Министарство знаности, образовања и шпорта, Хратска бискпска конференција – Национални катехетски уред, План и програм Католиког вјеронаука за четверогодишње средње школе, Загреб, 2009., http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3061

[2] в. поглавље Објашњење избора образовних исхода

2.1. Темељи хришћанске вере

Таблица 1. Темељи хришћанске вере

САДРЖАЈИ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ
ХРИШЋАНСКА ОБЈАВА И СВЕТО ПИСМО	• навести и објаснити појам Објаве • навести примере наднаравне Објаве из Старог и Новог завета • навести начине преношења Објаве • објаснити појам, постанак, историјски и географски оквир Библије • описати структуру Библије • навести језике којима су писане библијске књиге те језике и називе првих превода Библије • одредити поделу библијских књига према главним књижевним врстама и за сваку од њих навести пример • препознати и применити начин цитирања библијских књига, поглавља и редова • протумачити тврдњу Библија је реч Божја • протумачити значење Библије за хришћанску веру и живот
БИБЛИЈСКА СЛИКА БОГА И ИСКУСТВО БОГА	• раздвојити и објаснити стадије процеса спознаје Бога у Старом завету кроз историјске и друштвене мене • навести битна обележја старозаветне слике о Богу на темељу Изл 3,13 • објаснити новост слике Бога којег објављује Исус кроз своје проповедање и деловање • навести и протумачити новозаветна сведочанства вере у Исуса као Сина Божјега • препознати кључне моменте објаве тројединог Бога у Новом завету • објаснити посебност и аутентичност хришћанског духовног искуства • разликовати аутентичну религиозност од религиозног фанатизма и фундаментализма • набројати и објаснити могућности (начине и места) хришћанинова сусрета с Богом данас • објаснити нарав и важност сакрамената за хришћански живот • протумачити искуство Божје милости и спасења на примеру сакрамента помирења • навести битне елементе, дејство и важност сакрамента помирења за хришћанинов живот
ИСУС ХРИСТ – ВРХУНАЦ ОБЈАВЕ	• навести нехришћанске и хришћанске изворе који говоре о Исусу као историјској особи • навести изворе који приказују Исуса Христа као правог Бога и правог човека • навести основне историјске чињенице о Исусу из Назарета • навести кључне одреднице Исусова стила и програма деловања • навести битне поруке Исусова учења • протумачити значење појма Краљевства Божјег • навести и објаснити разлоге и смисао Исусове смрти • навести догађаје који утемељују хришћанску веру у Христово ускрснуће • протумачити значење Христова ускрснућа за веру и живот хришћана • протумачити хришћанску истину да је Исус Христ једини откупитељ и једини посредник између Бога и људи

ЉУБАВ ПРЕМА БОГУ	• протумачити садржај и важност прве Божје заповеди • навести и објаснити изразе поштовања Бога • дефинисати и протумачити појмове атеизма, агностицизма и кривоверја • навести и објаснити облике повреде вере • протумачити библијско значење имена и његову важност за схватање друге Божје заповеди • објаснити значење старозаветног Божјег имена (тетраграма) JHWH – етимолошки и функционално • навести начине повреде Божјег имена • протумачити значење дана Господњег у Старом завету • објаснити важност недеље као дана Господњег
ВИДИЦИ СЛОБОДЕ	• набројати облике и препознати врсте хришћанске молитве
ХРИШЋАНСКА НАДА У БУДУЋНОСТ	• разликовати и објаснити појмове апокалипсе и есхатологије • разликовати и објаснити библијску и световну апокалиптику • препознати библијске апокалиптичке текстове и њихова главна обележја • навести и објаснити темељне есхатолошке појмове (стварности) • разликовати и објаснити појмове личног суда, последњег суда и парузије (други Христов долазак) • препознати и објаснити различите ставове с обзиром на очекивање будућности • повезати хришћанско схватање последњег суда са човековом одговорношћу пред Богом • објаснити значење хришћанске истине да је спасење у Исусу Христу већ остварено и још није у својој пунини • објаснити тврдњу да је Марија пралик откупљеног човека и новог створења

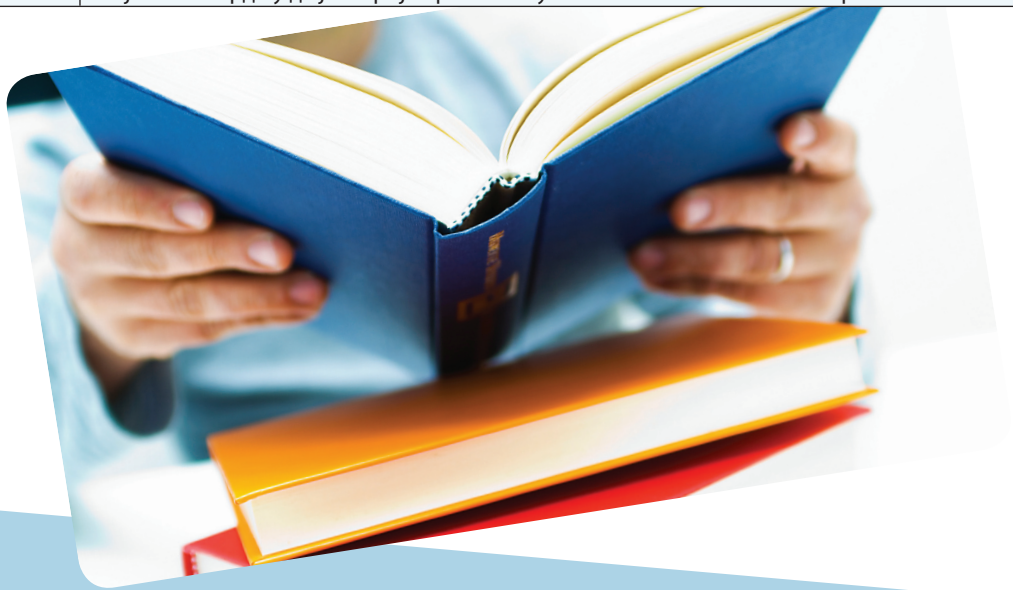

2.2. Живот и историја Цркве

Таблица 2. Живот и историја Цркве

САДРЖАЈИ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ
ЖИВОТ С ЦРКВОМ И У ЦРКВИ	• навести и објаснити значење поускрсних искустава апостолске заједнице за настајање прве Цркве • навести и објаснити четири битна посредништва Цркве у служби остваривања Краљевства Божјег • навести и објаснити важност сакрамената хришћанске иницијације за живот хришћана • протумачити универзалност и везе јединства Цркве • разликовати службе и харизме у Цркви и навести примере једног и другог • набројати три степена светог реда и објаснити значење тог сакрамента за живот Цркве • објаснити појам Цркве као заједништва према II ватиканском сабору • објаснити појам, важност и циљеве екуменизма
ЗАЈЕДНИЦА КОЈА ОСЛОБАЂА И СЛУЖИ – ИСТОРИЈА ЦРКВЕ	• описати обележја и структуру прве хришћанске заједнице • објаснити значење св. Павла за развој хришћанства • навести потешкоће са којима се сусретала прва Црква у својој средини (међу Жидовима, у сусрету са античким светом и у Римском царству) • навести узроке, последице и значење прогона Цркве у Римском царству • објаснити појам мучeништва и набројати ранохришћанске мученике на нашим просторима • објаснити значење царева Константина и Теодосија за историју Цркве • навести и објаснити најважније доприносе Цркве друштвено-културном развоју у средњем веку • навести узроке и последице крсташких ратова и инквизиције • навести узроке и објаснити последице Источног раскола 1054. године • навести темељна обележја православља и разлике у односу на Католичку цркву • објаснити процес покрштавања Хрвата и развој хришћанства на нашем простору • повезати почетке писмености код Хрвата с Црквом • објаснити значење веза с папом за настајање хрватске државе • навести заслуге појединаца из редова Цркве у нашем народу на различитим подручјима друштвеног живота (Бартол Кашић, Руђер Бошковић, Аугустин Кажотић, Андрија Качић-Миошић, Јурај Хаулик, Јосип Јурај Штросмајер) • навести узроке те објаснити ток и исходе Западног раскола • набројати реформаторе и објаснити главне црте њихове науке (Мартин Лутер, Жан Калвин, Урлих Цвингли) • описати настанак и специфичности Англиканске цркве • објаснити значење Тридентског сабора у обнови Цркве након реформације • објаснити ситуацију Цркве у време Француске револуције • објаснити деловање и потешкоће Цркве у доба просветитељства, хуманизма и ренесансе • набројати новости које Цркви доноси II ватикански сабор • набројати хрватске свеце и блаженике те навести битне податке из њиховог живота и деловања

2.3. Хришћанска вера и живот у савременом свету

Таблица 3. Хришћанска вера и живот у савременом свету

САДРЖАЈИ	ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ
ЧОВЕК У ПОТРАЗИ ЗА ЖИВОТНИМ СМИСЛОМ	• навести критерије на темељу којих живот изгледа смисленим или бесмисленим • навести тумачења различитих наука (филозофије, психологије) и светско гледиште о патњи и смислу живота (А. Ками, В. Е. Франкл)
ЧОВЕК – РЕЛИГИОЗНО БИЋЕ	• одредити појам религије и навести њене кључне одреднице • навести основне појавне облике религиозности • навести темељна питања на која религија настоји дати одговор • протумачити разлику између наравне и наднаравне Објаве • навести објављене религије • набројати велике светске религије • разликовати монотеистичке и политеистичке религије • именовати заједничког праоца трију великих монотеистичких религија • навести и протумачити темељне одреднице жидовства: свете списе, веровање, култ и морал • навести темељна раздобља жидовске историје • навести сличности и разлике између Пасхе и Ускрса • навести и објаснити темељне одреднице ислама: утемељитеља, свете списе, веровање, култ и морал • навести и објаснити пет ступова ислама • протумачити посебност хришћанства у односу на друге монотеистичке религије • навести четири основна облика дијалога с нехришћанским религијама
ТАЈНА СТВАРАЊА – ГОВОР НАУКЕ И ГОВОР ВЕРЕ	• разликовати природонаучни и библијски приступ стварности и стварању света и човека • објаснити библијски говор о постанку света и човека према Пост 1, 1-2, 4 б • протумачити значење појма човек – слика Божја • објаснити процес стварања и улогу човека као сустваратеља
ПОЗИВ НА СЛОБОДУ	• навести факторе који утичу на развој карактеристика • разликовати и протумачити „слободу од" и „слободу за" • објаснити разлику између спољне и унутрашње слободе • протумачити схватање и значење Исуса као ослободиоца
ТЕМЕЉНА ОБЕЛЕЖЈА ХРИШЋАНСКЕ СЛИКЕ О ЧОВЕКУ	• објаснити значење човека као особе и субјекта на темељу библијског текста Пост 1, 26 • препознати у библијској слици човека упориште за међуљудске односе • разумети теолошко и антрополошко схватање човека као створеног, рањеног, спашеног, етичког и бесмртног бића

ЧОВЕК КАО МОРАЛНО БИЋЕ	• препознати различите дефиниције човека у специфичном схватању појединих наука о човеку • разликовати и објаснити појмове етике, морала и хришћанског морала • навести Златно правило моралности и објаснити његово универзално етичко значење • разликовати и објаснити природни и објављени морални закон • објаснити однос вере и морала • навести и објаснити темељ старозаветног морала • навести и објаснити темељ новозаветног морала • разликовати и објаснити појмове „добро" и „вредност" (вреднота) • објаснити појам савести и навести облике савести • навести и објаснити изворе моралности људских чина • навести услове о којима зависи моралност човековог чина • препознати сличности темељних моралних захтева у светским религијама • објаснити тврдњу да је Исус Христ мера хришћанске моралности • протумачити тврдњу да је Бог највише добро
МУШКО И ЖЕНСКО СТВОРИ ИХ	• протумачити значење Другог библијског извештаја о стварању човека за хришћанско схватање човека као мушкарца и жене • навести и објаснити темеље на којима почива хришћанско схватање полности • протумачити важност љубави као норме људске полности и односа међу половима • навести и објаснити библијско утемељење сакрамента женидбе • објаснити нарав и смисао брака и породице • навести предуслове за ваљано склапање сакрамента женидбе • навести и објаснити битна својства хришћанске женидбе • навести и објаснити одреднице одговорног родитељства • навести и протумачити повреде достојанства полности, брака и породице
ДОСТОЈАНСТВО ЉУДСКОГ ЖИВОТА	• објаснити темељни хришћански став према људском животу • навести и објаснити повреде људског живота • протумачити појам биоетике те навести подручја којима се бави • објаснити став Цркве према пресађивању органа и навести опасности манипулације у пресађивању органа • навести разлоге због којих све што је научно могуће на подручју биогенетике није и морално допустиво • навести и објаснити разлоге због којих све што је научно могуће на подручју репродуктивне биологије није и морално допустиво • објаснити повезаност сакрамента болесничког помазања и бриге за здравље и живот човека • објаснити библијско утемељење, значење и дејства сакрамента болесничког помазања
САВРЕМЕНИ ЧОВЕК ПРЕД ПИТАЊЕМ БОГА	• разликовати и објаснити појмове секуларизације и секуларизма • навести и протумачити узроке религиозног индиферентизма • навести и објаснити облике и узроке искривљених предоџаба о Богу • објаснити посебност и аутентичност хришћанског духовног искуства • протумачити повезаност између човекове слободе и Божјег допуштања зла и патње у свету према Пост 3 • навести и објаснити хришћански одговор на проблем патње • навести и протумачити доказе о Божјој опстојности

ЉУДСКИ РАД И СТВАРАЛАШТВО	• објаснити разлику и однос између звања и занимања • протумачити библијско схватање и значење рада • упоредити и протумачити схватање и вредновање рада у социјалној науци Цркве и у данашњем неолибералном капитализму • навести и објаснити кључне одреднице хришћанске социјалне науке • објаснити појмове личног и општег добра и њихов однос • објаснити појам и укључнице етике пословања • објаснити хришћанско схватање мира • протумачити хришћанску науку о праведном миру и нужној одбрани • препознати истину, правду и мир као путеве остваривања општег добра
ИЗАЗОВИ НАУЧНО--ТЕХНИЧКОГ НАПРЕТКА	• објаснити разлику између знања и мудрости • навести и образложити предности и опасности научно-техничког развоја • приказати и образложити критерије хришћанског става у односу према проблемима и ризицима напретка • навести и објаснити критериј аутентичности сваког напретка • протумачити хришћанско схватање истине и обавезе хришћана према истини • навести и разликовати повреде истине

3. Структура испита

Испит из Веронауке садржи 32 задатка.

Таблица 4. приказује структуру испита према врсти задатака и подручјима испитивања.

Таблица 4. Структура испита

ВРСТА ЗАДАТАКА	ТЕМЕЉИ ХРИШЋАНСКЕ ВЕРЕ	ЖИВОТ И ИСТОРИЈА ЦРКВЕ	ХРИШЋАНСКА ВЕРА И ЖИВОТ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ
Задаци вишеструког избора	2	2	2
Задаци вишеструких комбинација	2	2	2
Задаци повезивања	1	1	1
Задаци допуњавања	2	1	1
Задаци кратког одговора	2	2	2
Задаци продуженог одговора	2	2	3
УКУПНО	**11**	**10**	**11**

4. Технички опис испита

4.1. Трајање испита

Испит из Веронауке је писани и траје укупно **90 минута** без прекида.

Временик провођења биће објављен у **Водичу кроз државну матуру** те на мрежним страницама **Националног центра за вањско вредновање образовања** (www.ncvvo.hr).

4.2. Изглед испита и начин решавања

Приступници добивају сигурносну коверту у којој је **испитна књижица** и лист за одговоре.

Од приступника се очекује да пажљиво прочитају упутства које ће следити током решавања испита.

Додатно, уз сваку врсту задатака приложено је упутство за решавање. Читање ових упутстава је битно јер је у њима означен и начин обележавања тачних одговора.

Задатке затвореног типа (вишеструког избора, вишеструких комбинација и повезивања) приступници решавају обележавањем слова тачног/тачних одговора међу понуђенима. Слова тачних одговора обележавају се знаком X. Ако приступник обележи више од означеног броја одговора за поједини задатак, тај ће се задатак бодовати с 0 (нула) бодова без обзира на то што међу обележеним могу бити и тачни одговори.

Задатке отвореног типа (допуњавања, кратког одговора и продуженог одговора) приступници решавају уписивањем тачног одговора на за то предвиђено место означено у упутству за решавање.

4.3. Прибор

Током писања испита из Веронауке допуштено је користити хемијску оловку плаве или црне боје.

5. Опис бодовања

Укупни број бодова је **54**.

Сваки тачно обележен одговор (на задатак, односно на део задатка ако се у задатку тражи више тачних одговора) у задацима затвореног типа доноси један бод.

Сваки тачно уписан одговор у задацима допуњавања и задацима кратког одговора доноси један бод.

Задаци продуженог одговора вреднују се према јединственој лествици за процену.

Лествица за вредновање задатака продуженог одговора приказана је у таблици 5.

Таблица 5. Лествица за вредновање задатака продуженог одговора

ОПИСИВАЧИ	БОДОВИ
Одговор је логично структурисан и задовољава захтеве питања.	2
Питање је делимично одговорено (недостају информације или су само делимично тачне или су само делимично усмерене на питање).	1
Одговор садржи нетачне информације или оне нису усмерене на питање или недостаје одговор.	0

6. Примери задатака с детаљним објашњењем

У овом су поглављу примери задатака. Уз сваки пример задатка понуђен је опис те врсте задатка, тачан одговор, образовни исход који се тим конкретним задатком испитује те начин бодовања.

6.1. Пример задатка вишеструког избора

Задатак вишеструког избора састоји се од **упутства** (у којем је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тога типа у низу), **основе** (у којој је постављен задатак) те **четири понуђена одговора**, од којих је један тачан.

У следећем задатку између четири понуђена требате одабрати један одговор. Одговор обележите знаком X и обавезно га препишите на лист за одговоре. Тачан одговор доноси један бод.

Ко је заједнички праотац трију великих монотеистичких религија?

А. Мојсије

Б. Илија

Ц. Абрахам

Д. Давид

ТАЧАН ОДГОВОР: Ц

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: именовати заједничког праоца трију великих монотеистичких религија

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор, изостанак одговора или ако је обележено више одговора

6.2. Пример задатка вишеструких комбинација

Задатак вишеструких комбинација састоји се од **упутства** (у којем је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тога типа у низу), **основе** (у којој је постављен задатак) те **пет понуђених одговора** од којих су два тачна.

У следећем задатку између пет понуђених требате одабрати два одговора. Одговоре обележите знаком X и обавезно их препишите на лист за одговоре.
Сваки тачан одговор доноси један бод.

Која су заједничка обележја Пасхе и Ускрса?

А. спомендан су Исусова ускрснућа

Б. средишњи су верски благдани

Ц. сећају се преласка преко Црвеног мора

Д. славе испуњење Божјег обећања

Е. жидовски су благдани

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: Б, Д

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: навести сличности и разлике Пасхе и Ускрса

БОДОВАЊЕ:

2 бода – оба тачна одговора

1 бод – један тачан одговор

0 бодова – нетачни одговори, изостанак одговора или ако је обележено више од два одговора

6.3. Пример задатка повезивања

Задатак повезивања састоји се од **упутства** (у којем је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тога типа у низу), **основе** (питања), **четири честице питања** те **шест честица одговора**.

У следећем задатку сваком појму обележеном бројем придружите одговарајући појам обележен словом.
Одговоре обележите знаком X и обавезно их препишите на лист за одговоре.
Сваки тачан одговор доноси један бод.

Особама придружите службе и делатности које представљају њихов допринос науци и култури хрватском народу.

1. Бартол Кашић	А. исусовац, математичар, физичар и филозоф
2. Руђер Бошковић	Б. бискуп, зачетник зближавања хришћанскога Истока и Запада, утемељитељ ЈАЗУ
3. Аугустин Кажотић	Ц. бискуп, издао прву хрватску граматику
4. Јосип Јурај ШтросмаЈер	Д. доминиканац, организатор вишег школства и Катедралне школе у Хрватској
	Е. фрањевац, пучки песник, књига „Разговор угодни народа словинскога”
	Ф. бискуп, утемељитељ часописа „Католички лист”

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 1. Ц, 2. А, 3. Д, 4. Б

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: навести заслуге појединаца из редова Цркве у нашем народу на различитим подручјима друштвеног живота

БОДОВАЊЕ:

4 бода – сви тачни одговори

3 бода – три тачна одговора

2 бода – два тачна одговора

1 бод – један тачан одговор

0 бодова – сви нетачни одговори, изостанак одговора или ако је обележено више одговора за честице питања

6.4. Пример задатка допуњавања

У задатку допуњавања приступник треба да доврши задану реченицу уписивањем појма који недостаје на предвиђено место. У придруженом упутству означен је начин решавања задатка.

У следећем задатку допуните реченицу уписивањем појма који недостаје. Одговор упишите на предвиђено место у испитној књижици.
Не попуњавајте простор за бодовање.

Света књига ислама назива се _____.

ТАЧАН ОДГОВОР: Кур’ан или Куран

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: навести и објаснити темељне одреднице ислама: утемељитеља, свете списе, веровање, култ и морал

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или изостанак одговора

6.5. Пример задатка кратког одговора

Задатак кратког одговора састоји се од **упутства** (у којем је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тога типа у низу) и **основе** (најчешће питања) у којој је задано шта приступник треба да одговори.

У следећем задатку одговорите речју или једноставном реченицом. Одговор упишите на предвиђено место у испитној књижици.

Не попуњавајте простор за бодовање.

Који се хришћански празник сматра празником установљења Цркве? _____

ТАЧАН ОДГОВОР: Духови или Педесетница

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: навести и објаснити значење поускрсних искустава апостолске заједнице за настајање прве Цркве

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или изостанак одговора

6.6. Пример задатка продуженог одговора

Задатак продуженог одговора такође се састоји од **упутства** (у којем је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тога типа у низу) и **основе** (најчешће питања) у којој је задано шта приступник треба да одговори.
У задацима продуженог одговора од приступника се тражи да одговори у неколико реченица.

У следећем задатку одговорите са неколико реченица. Одговор упишите на предвиђено место у испитној књижици. Не попуњавајте простор за бодовање.

Која је битна разлика између библијског и природонаучног говора о стварању света и човека?

ПРИМЕР ТАЧНОГ ОДГОВОРА: Библијски говор о стварању света и човека је сликовит. Он изражава веру библијског човека у Бога створитеља. Порука библијског говора јест да је Бог извор и почетак свега створеног, да он ствара и делује из љубави те да је стварање почетак његовог трајног деловања у историји света и човека. Природонаучни говор о стварању, напротив, жели објаснити када и како је постао свет и човек. Притом се служи методама научног истраживања, претпоставкама и доказима. Та два приступа имају различите циљеве и зато се међусобно не искључују.

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: разликовати природонаучни и библијски приступ стварности и стварању света и човека

БОДОВАЊЕ: према лествици за вредновање 2, 1 или 0 бодова

7. Припрема за испит

За испит се треба припремити уз помоћ уџбеника и овде наведене литературе.

Попис образовних исхода приступницима може послужити и као листа за проверу усвојених знања.

Успех на испиту условљава и добра упознатост с начином испитивања.
Приступницима се саветује:

- проучавање описа изгледа испита и примера задатака
- решавање огледног примера испита.

Литература за наставнике:

V. Gadža – N. Milanović – R. Paloš – M. Vučica – D. Vuletić, **Tražitelji smisla**. Vjeronaučni udžbenik za prvi razred srednje škole, KSC, Zagreb, 2003.

V. Gadža – N. Milanović – R. Paloš – D. Vuletić, **Odvažni svjedoci**. Vjeronaučni udžbenik za drugi razred srednje škole, KSC, Zagreb, 2004.

D. Čaplar – D. Kustura – I. Živković, **Životom darovani**. Udžbenik katoličkoga Vjeronauka za 3. razred srednjih škola, KS, Zagreb, 2010.

A. T. Filipović – M. M. Gadža – S. V. Gadža – A. Matković – S. N. Radinović – M. Vučica, **Svjetlom vjere**. Udžbenik katoličkoga Vjeronauka za 4. razred srednjih škola, KS, Zagreb, 2009.

X. Léon-Dufour (ur.), Rječnik biblijske teologije, KS, 1969.

Katekizam katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, 1994.

Alexander i sur. (ur.): **Biblijski priručnik – mala enciklopedija**, KS i GZH, Zagreb, 1989.

Franzen, A., **Pregled povijesti Crkve**, Zagreb, KS, 1993.

Lujić, B., **Isusova otvorena antropologija**, KS, Zagreb, 2005.

Matulić, T., **Bioetika**, GK, Zagreb, 2001.

Muggeridge, M., **Isus – čovjek koji živi**, KS, Zagreb, 1995.

Nemet, L., **Teologija stvaranja**, KS, Zagreb, 2003.

Staguhn, G., **Kratka istorija svjetskih religija**, Mozaik knjiga, Zagreb, 2004.

Šanjek, F., **Kršćanstvo na hrvatskom prostoru**, Zagreb, KS, 1991.

Valjan, V., **Bioetika**, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2004.

Valjan, V., **Spolni, ženidbeni i bračni moral**, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2002.

Литература и текстови за ученике:

V. Gadža – N. Milanović – R. Paloš – M. Vučica – D. Vuletić, **Tražitelji smisla**. Vjeronaučni udžbenik za prvi razred srednje škole, KSC, Zagreb, 2003.

V. Gadža – N. Milanović – R. Paloš – D. Vuletić, Odvažni svjedoci. Vjeronaučni udžbenik za drugi razred srednje škole, KSC, Zagreb, 2004.

Biblijski tekstovi:

– knjiga Postanka 1. – 3. poglavlje (Post 1-3)

– iz Evanđelja: Isusovo rođenje, muka, smrt i uskrsnuće, prispodobe o Božjem milosrđu i kraljevstvu Božjem (barem dva primera), zapovijedi ljubavi (Lk 10, 27) te Isusov odnos prema grješnicima (Lk 7, 36–50)

– Dj 1 – 5

– poslanica Hebrejima 1. poglavlje (Hebr 1, 1)

D. Čaplar – D. Kustura – I. Živković, Životom darovani. Udžbenik katoličkoga Vjeronauka za 3. razred srednjih škola, KS, Zagreb, 2010.

A. T. Filipović – M. M. Gadža – S. V. Gadža – A. Matković – S. N. Radinović – M. Vučica, Svjetlom vjere. Udžbenik katoličkoga Vjeronauka za 4. razred srednjih škola, KS, Zagreb, 2009.

7.1. Објашњење избора образовних исхода

Образовни исходи који се проверавају на државној матури претпостављају да се Веронаука у гимназијама одржава два сата недељно као што је предвиђено Уговором између **Свете Столице и Републике Хрватске о сарадњи на подручју одгоја и културе и Проведбеним уговором о католичком Веронауку у јавним школама и верском васпитању у јавним предшколским установама између Владе Републике Хрватске и Хрватске бискупске конференције.**

Састављачи овог каталога ипак су водили рачуна о чињеници да се Веронаука у већини гимназија у Републици Хрватској одржава само један сат недељно. Зато сматрају да се неки вредни, али оваквим испитом тешко мерљиви, образовни исходи не проверавају на државној матури. Ти исходи су посебно означени у овом додатку.

Образовни исходи који се неће проверавати на државној матури

ТЕМЕЉ ХРИШЋАНСКЕ ВЕРЕ

- уочити однос Божје објаве и човекова одговора на њу
- протумачити библијску поруку кроз однос човека и Бога те међуљудске односе
- открити утицаје библијских мотива на савремену културу и навести примере из књижевности, уметности и архитектуре
- објаснити Исусов став безусловног прихватања сваког човека
- протумачити шта значи живети у складу с вером у Исуса Христа
- уочити вредност спасења човека, створења и света, оствареног у Исусу Христу
- уочити повезаност молитве и живота
- препознати важност доприноса младих у литургијским слављима Цркве
- препознати библијско утемељење и могућности добровољног хришћанског служења
- препознати веру као наднаравни Божји дар и човеков одговор који укључује свесно и слободно предање Богу
- установити утицај научне прогностике на властито очекивање будућности
- уочити повезаност хришћанске наде у довршење и обликовање властитог живота

ЖИВОТ И ИСТОРИЈА ЦРКВЕ

- препознати допринос Цркве у развоју науке и демократије те њено залагање за социјалну правду
- препознати разлоге страдања Цркве у време тоталитарних система (нацизам, комунизам) и током Домовинског рата
- навести главна веровања старих Хрвата прије покрштења (старословенска веровања)

ХРИШЋАНСКА ВЕРА И ЖИВОТ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ

- објаснити повезаност начина живота и животних циљева с питањем смисла живота
- испитати однос појединих великих религија према социјалној, културној и политичкој стварности
- навести примере познатих научника који су били осведочени верници
- заузети лични став према чињеници да је Бог поверио свет човеку на одговорно управљање
- објаснити разлику између зреле и незреле личности
- објаснити улогу пријатељства у процесу развоја личности
- навести факторе који помажу остварењу пријатељства и оне који га онемогућују
- навести разлику и обележја заљубљености и љубави
- навести најчешће потешкоће и дилеме адолесцентне доби
- препознати породицу као темељ за развој личности
- упоредити и критички пропитати владајуће вредноте у породици и изван ње
- уочити повезаност између адолесцентне кризе и различитих облика бега од стварности
- препознати оправданост тежње за слободом и разликовати начине схватања слободе

- протумачити биолошку, психолошку и друштвену условљеност слободе
- уочити повезаност слободе и толеранције
- објаснити слободу као човеков позив и врхунско остварење
- уочити смисао човекове слободе на темељу Објаве
- објаснити разлику између библијског и савремених схватањаа човека
- препознати друштвене утицаје на обликовање критерија одређивања добра и зла
- препознати разлику између пола и полности (сексуалности)
- протумачити хришћанску обавезу напредовања људског живота
- навести примере доприноса познатих хришћана у бризи за болесне
- навести начине на које треба чувати и унапређивати властито и туђе здравље
- објаснити узроке и последице најучесталијих аутодеструктивних понашања младих те навести најделотворније начине превенције таквих понашања
- препознати различите приступе проблему патње савремених људи
- препознати принципе и концепте којима се настоји етички овладати проблемима напретка
- препознати допринос хришћана решавању проблема научно-техничког напретка

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

VJERONAUK 2012 srp.indd 20 15.3.2012 13:43:47